

Maatalouden monimuotoisuustiekartta

12.11.2025

Jukka Rantala

MTK Maatalousyrittäjät-linja

Tiekartalla otetaan seuraava askel

TURVAAMME JA EDISTÄMME LUONNON MONIMUOTOISUUTTA

- › hyvillä viljely- ja metsänhoitokäytännöillä
- › kohdennetulla luonnonhoidolla ja ennallistamisella
- › maanomistajalähtöisellä vapaaehtoisella suojelulla

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelma:

Hallitus kannustaa kaikkia aloja laatimaan monimuotoisuustiekartat, joiden kautta ymmärretään myös kansantalouden näkökulmasta taloudellisen toimeliaisuuden riippuvuus luonnosta ja sen tarjoamasta lisäarvosta (ekosysteempipalveluista).

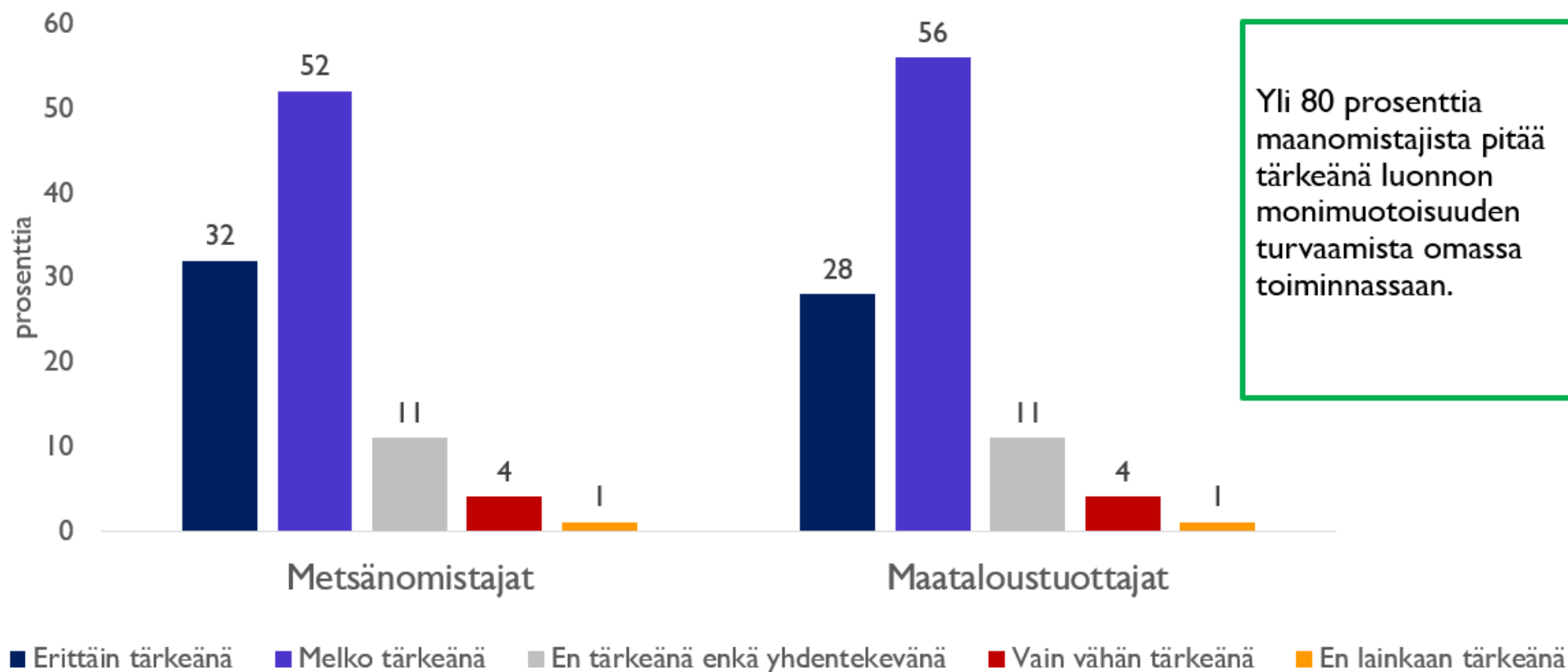
Mikä tiekartta?

- Vahva yhteiskunnallinen puheenvuoro ja edunvalvonnan väline, joka tarjoaa tietoon perustuvan uskottavan, realistisen, harkitun ja perustellun ratkaisumallin. Tiekartta on pohja myös järjestöjen kannanotoille, sitoumuksille ja oman toiminnan kehittämiseksi.

Miksi tiekartta?

- Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on noussut ilmastonmuutoksen ohella keskiöön. Elinkeinojamme haastetaan, mutta meillä on myös ratkaisuja.

MITEN TÄRKEÄNÄ PIDÄT LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMISTA OMASSA TOIMINNASSASI?

Yli puolta metsänomistajista kannustaisivat:

Omat arvot ja tavoitteet

Tieto ja neuvonta

Korvaus ja tuki

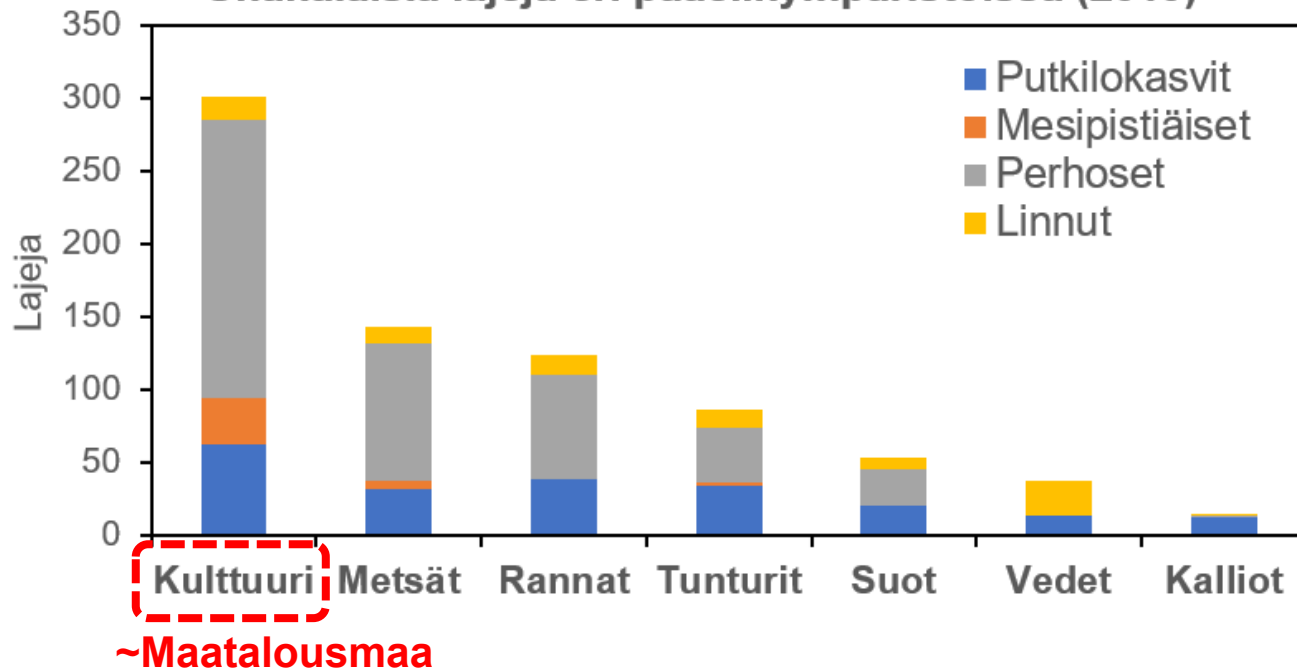
- Valtio
- Metsäyrietykset

Pakottavat tai rajoittavat keinot eivät kannusta valtaosaa metsänomistajista luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen

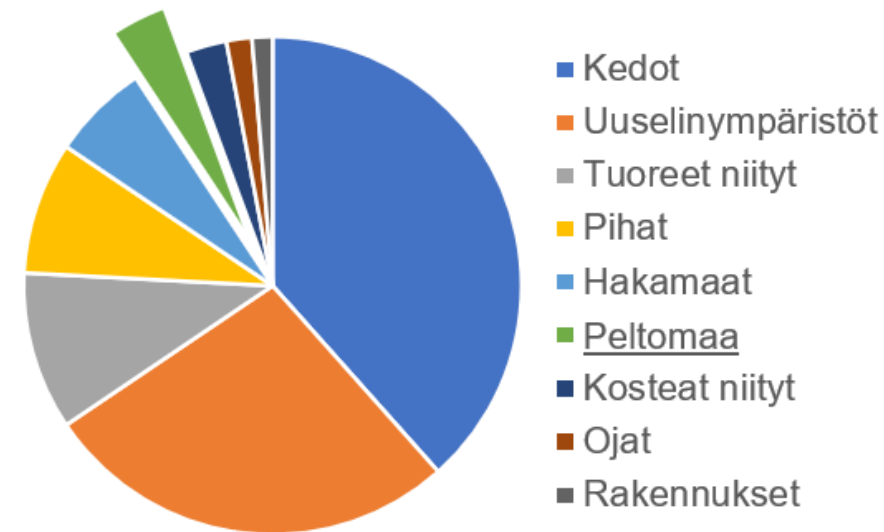
Uhanalaisista lajeista suurin osa elää perinnebiotoopeilla

- Etenkin uhanalaiset pölyttäjät ja putkilokasvit suurelta osin maatalousalueilla.
- Näistä ylivoimainen enemmistö elää **perinnebiotoopeilla**; peltomaalla vain harvoja.
- Uhanalaistumisen pääsyynä **niittyalueiden väheneminen** umpeenkasvun myötä.
- Taustalla etenkin **luonnonlaitumien väheneminen** → pelloksi, metsäksi ja rakentamiseen.

Uhanalaisia lajeja eri pääelinympäristöissä (2019)

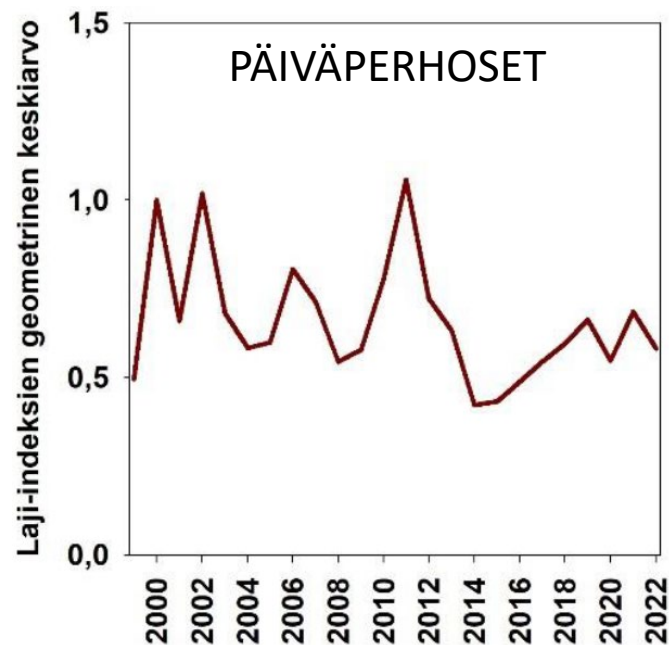
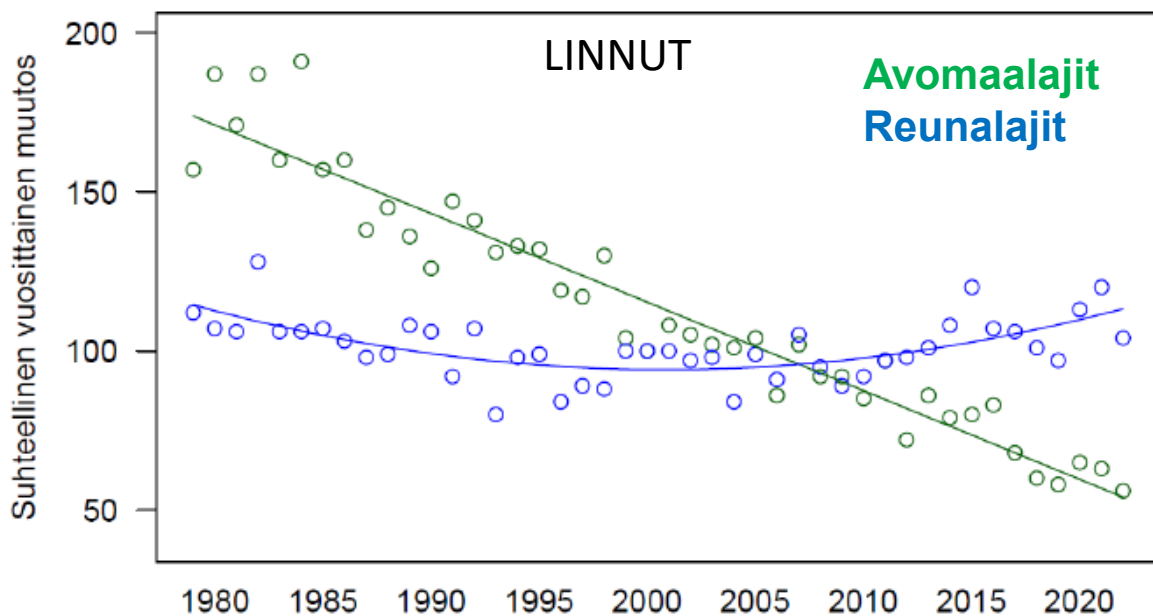

Maatalousalueiden uhanalaisten elinympäristöt

Monimuotoisuuden kehitys pelloilla ja reuna-alueilla

- Pelloilla pesivät lintulajit keskimäärin taantuneet – reunametsissä pesivät lajit eivät
- Päiväperhosilla enemmistö lajeista taantunut; yleiskehitys lievästi laskeva
- Maaperäeliöstölle tärkeä peltomaan hiilipitoisuus on laskusuunnassa

Peltomaa monipuolisemmaksi

- Lisää hiiliviljelyä, kaikki voittaa!
- Pitkäaikaisia nurmia lisää. Meillä runsaasti tähän joutavia lohkoja, mutta ekojärjestelmän kiikkulauta huomioitava.
- Kasvikierrot monipuolisimmiksi. Markkinaehtoisuus! Katkaisukasvit.
- Kerääjäkasvialaa 350 000 hehtaariin
- Merkittävästi lisää aitoa kasvipeitteisyyttä. Kerääjäkasvien ohella todellinen mahdollisuus kasvupeitteen perustamiseen satokasvin jälkeen, välikasvit.
- Hoidetaan kasvukuntoa. Vesitalous, pH, rakenne.

Reuna- ja piennaralueet tärkeitä

- Kansallinen reunavyöhykeohjelma: sopiva kasvillisuus, selkeät ohjeet, lisää tutkimusta ja neuvontaa.
- Reuna-alueiden merkitys monimuotoisuudelle tiedostettava nykyistä paremmin.
- Ja pidetään ne kesantomurskaimet liiterissä elokuun alkupuolelle saakka!! Koko kukinta-aika huomioidaan.

Perinnebiotoopit ja luonnonlaitumet

- Perinnebiotooppien alan merkittävä kasvu 52000 hehtaariin.
- Laidunnuksenedellytykset kuntoon. Tuet, petopolitiikka, markkinaehtoisuus ([Luontoarvot.fi](https://luontoarvot.fi))

Mitä tapahtuu, jos jatketaan nykypolitiikalla? (WEM)

- Mitä saavutetaan?
 - *Biodiversiteetin tila paranee hieman nykytilasta vuoteen 2030 mennessä, mutta sen jälkeen heikkenee tai pysyy samalla tasolla vuoteen 2050 saakka. Poikkeuksena maaperäeliöstön monimuotoisuus, joka heikkenee koko tarkastelujakson ajan.*
- Mitä pitää tehdä?
 - Toteutetaan CAP27-ympäristötoimenpiteet tavoitepinta-alojen mukaisessa laajuudessa
- Paljonko maksaa?
 - Vuosittainen lisäpanostus vuoteen 2022 verrattuna **29 miljoonaa euroa vuonna 2030** ja **36 miljoonaa euroa vuonna 2050**
 - Kokonaiskustannukset **200 miljoonaa euroa vuoteen 2030** mennessä ja lähes **1 miljardi euroa vuoteen 2050**
- Muut vaikutukset?
 - Positiiviset vesiensuojelu ja -ilmastovaikutukset
 - Suomessa tuotetun ruoan saatavuus säilyy entisellään
 - Kannattavuuden kehitys riippuu tuotantopanosten ja tuotteiden hintakehityksestä

Kuinka biodiversiteetin köyhtyminen pysäytetään? (WAM1)

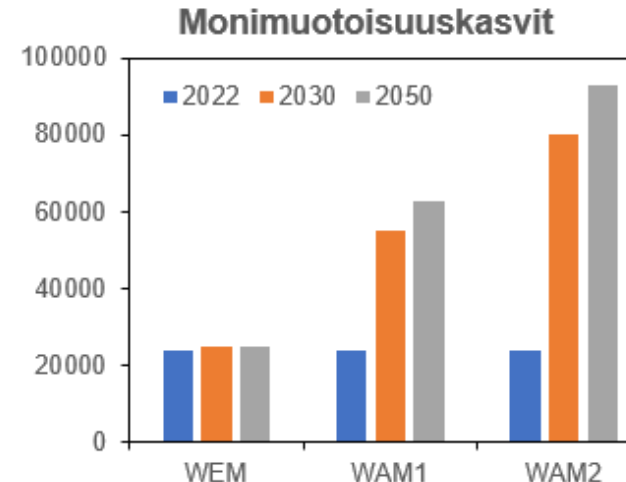
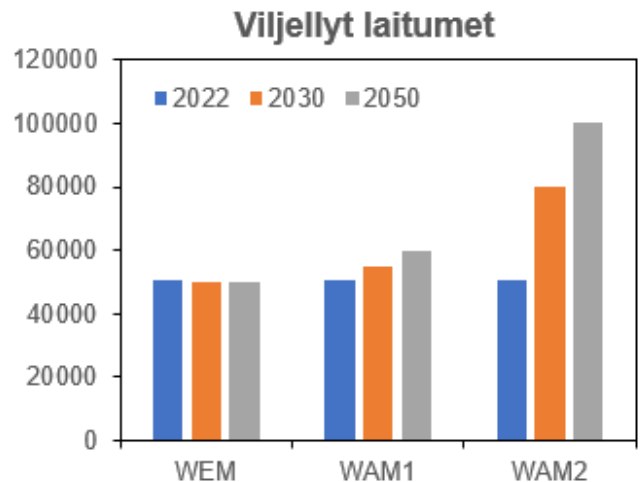
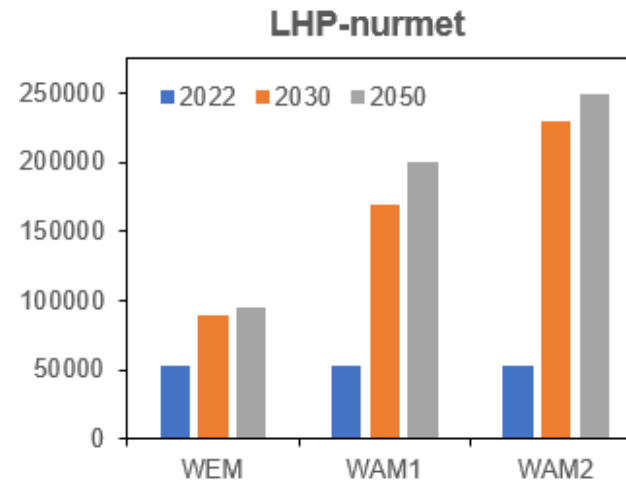
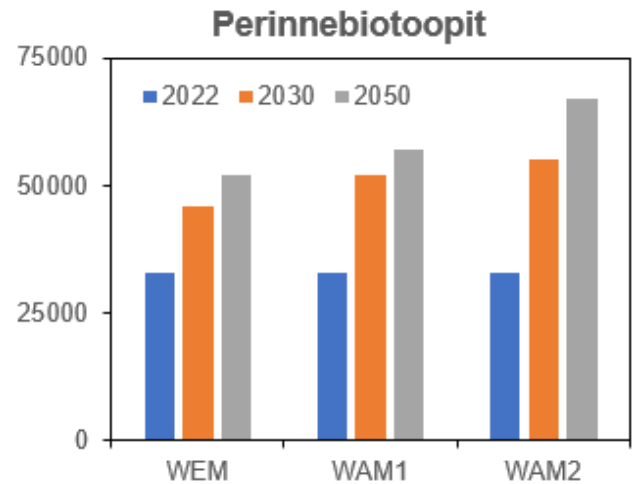
- Mitä saavutetaan?
 - *Biodiversiteetin tila kohenee erityisesti nykytilan ja vuoden 2030 välillä ja jatkaa nousua tai pysyy samalla tasolla vuoteen 2050. Maaperän biodiversiteetti notkahtaa vuoteen 2030 tultaessa ja saavuttaa nykytilan tason vuonna 2050.*
- Mitä pitää tehdä?
 - Monimuotoisuutta edistävien toimenpiteiden pinta-aloja pelloilla pitää kasvattaa
 - Pientareiden pinta-alaa pitää kasvattaa ja kukkakaistojen määrää lisätä
 - Perinneympäristöjen hoito pitää turvata ja pinta-alaa lisätä
- Paljonko maksaa?
 - Vuosittainen lisäpanostus **54 miljoonaa euroa vuonna 2030** ja **64 miljoonaa euroa vuonna 2050**
 - Kokonaiskustannukset **380 miljoonaa euroa vuoteen 2030 mennessä** ja lähes **1,7 miljardia euroa vuoteen 2050**
- Muut vaikutukset?
 - Positiiviset vesiensuojelu ja –ilmastovaikutukset, kesantoalan kasvu voi lisätä liukoisen fosforin valuntariskiä
 - Suomessa tuotetun ruoan saatavuus säilyy entisellään
 - Kannattavuuden kehitys riippuu tuotantopanosten ja tuotteiden hintakehityksestä

Kuinka biodiversiteetin köyhtyminen käännetään elpymisuralle? (WAM2)

- Mitä saavutetaan?
 - *Biodiversiteetin tila kohenee huomattavasti nykytilan ja vuoden 2030 välillä ja jatkaa selkeää nousua vuoteen 2050. Maaperän biodiversiteetti notkahtaa vuoteen 2030 tultaessa, mutta saavuttaa nykytilaa korkeamman tason vuonna 2050.*
- Mitä pitää tehdä?
 - Monimuotoisuutta edistävien toimenpiteiden pinta-aloja pelloilla pitää kasvattaa ja viljelykiertoja monipuolistaa
 - Pientareiden pinta-alaa pitää kasvattaa ja kukkakaistojen määrää lisätä
 - Perinneympäristöjen hoito pitää turvata ja pinta-alaa lisätä ennallistamalla vanhoja laidunalueita sekä lisäämällä laiduneläimiä
- Paljonko maksaa?
 - Vuosittainen lisäpanostus **76 miljoonaa euroa vuonna 2030** ja **95 miljoonaa euroa vuonna 2050**
 - Kokonaiskustannukset **530 miljoonaa euroa vuoteen 2030** mennessä ja lähes **2,6 miljardia euroa vuoteen 2050**
- Muut vaikutukset?
 - Positiiviset vesiensuojelu ja –ilmastovaikutukset, kesantoalan kasvu voi lisätä liukoisen fosforin valuntariskiä
 - Suomessa tuotetun ruoan saatavuus säilyy entisellään
 - Kannattavuuden kehitys riippuu tuotantopanosten ja tuotteiden hintakehityksestä

Toimenpiteiden pinta-alojen muutoksia skenaarioissa

- Biodiversiteetin kannalta vaikuttavimpien toimenpiteiden pinta-alan (ha) muutoksia

Johtopäätökset

- Biodiversiteetin tilan kääntäminen elpymisuralle on mahdollista määrätietoisella toiminnalla ja riittävillä resursseilla
- Biodiversiteettiä tulee edistää kaikissa maatalousympäristöissä – pelloilla, reuna-alueilla ja perinneympäristöissä
- On tärkeää, että kansalliset ja EU:n monimuotoisuutta edistävät politiikkatoimet siirtyvät käytäntöön – biodiversiteetti huomioitava neuvonnassa, säädösvalmistelussa ja taloudellisia kannustimia suunnattaessa
- Nykyiset tuotantomäärät voidaan säilyttää, vaikka merkittäväkin osa maatalousmaasta ohjattaisiin ympäristöhyötyjen tuottamiseen

Pellonkäyttö (ha) eri skenaarioissa tarkasteluvuosina

	2022	WEM		WAM1		WAM2	
		2030	2050	2030	2050	2030	2050
Viljat	1 064 000	1 050 000	1 000 000	950 000	930 000	890 000	790 000
Tuotantonurmet	795 000	723 000	613 000	673 000	593 000	623 000	613 000
Muut viljelykasvi	177 000	202 000	225 000	225 000	275 000	250 000	295 000
Kesantoalat	208 000	292 000	337 000	421 000	462 000	505 000	562 000
Reuna-alat*	71 000	67 000	67 000	117 000	123 000	163 000	183 000

*Pientareet, suojakaistat, kukkakaistat, ojat ja ojien reunat

- Maatalouden rakennekehitys ja tuottavuuden kehitys jatkuvat nykyisellään
- Kasvispainotteisuus ruokavaliossa lisääntyy
- Punaisen lihan kulutus vähenee
- Siipikarjanlihan kulutus pysyy ennallaan
- Maidon ja maitotuotteiden kulutus vähenee